

Het links/rechts fenomeen bij *Spisula* in Noordwijk (Mollusca, Bivalvia, Mactridae)

E. Gittenberger, R. van Andel, J. Broekman, S. Deetman, D. Derogee, I. Erkelens, J.C. Ernst, B. van den Heuvel, T. Hofhuis, A. Immers, J. de Jonge, N. van de Laar, D. Langeveld, L. Linthorst, P. Post, M. Salm, M. Samson, H.D. Visser, M. van Vliet, E. Winkel, B. van Zon, D.R. Uit de Weerd & B. Kokshoorn.

Gedurende de periode 1958-1964 verscheen een drietal publicaties van J. Lever en mede-auteurs, waarin een opmerkelijk fenomeen centraal stond. Bivalvia of twee-kleppigen ('mossels') hebben, zoals de naam al zegt, een tweetal kleppen die gewoonlijk min of meer elkaars spiegelbeeld zijn. De voornaamste vormverschillen tussen de linker en de rechter klep schuilen in het slot. Daarnaast maakt de mantellijn, met een karakteristieke inbochtiging aan de achterkant, het herkennen van voor- en achterzijde en dus ook links en rechts meestal een eenvoudige zaak. Je zou verwachten dat er op het strand 50% rechter en 50% linker kleppen aanspoelen, want zoveel moeten er oorspronkelijk ooit geweest zijn. De werkelijkheid bleek anders. Voor meer details kan verwezen worden naar Lever (1958) en Lever et al. (1961, 1964).

Op 27 november 2005 werd op het strand van Noordwijk, ter hoogte van 'Huis Ter Duin', van schelpenbanken een grote hoeveelheid schelpen verzameld. Het materiaal werd op het oog in 19 ongeveer even grote porties verdeeld. De exemplaren van *Spisula subtruncata* (Da Costa, 1778) werden daar vervolgens uitgehaald en op linker of rechter klep gesorteerd. Het is niet onmogelijk dat er uiteindelijk ook een gering aantal exemplaren van andere *Spisula*-soorten ten onrechte als *S. subtruncata* werd gedetermineerd.

In 5 van de 19 groepen werden meer rechter dan linker kleppen geteld, terwijl 14 keer het omgekeerde het geval was. Van de in totaal 8078 *Spisula subtruncata* (+ *Spisula spec.*) schelpen bleken er 4162 linker en 3916 rechter kleppen te zijn. De 19 samples werden beschouwd als onafhankelijke steekproeven. Derhalve kon een rangtekentoeets worden toegepast. Het resultaat toonde een hoog significant verschil (bij een waarschijnlijkheids-interval van 95%) tussen de aantallen linker en rechter kleppen. Het onderzoek zal de komende jaren worden voortgezet.

Literatuur:

- LEVER, J., 1958. Quantitative beach research I. "The left-right-phenomenon": sorting of Lamellibranch valves on sandy beaches. — *Basteria* 22: 21-51.
- LEVER, J., KESSLER, A., OVERBEEKE, A.P. VAN & THIJSEN, R., 1961. Quantitative beach research II. The "hole effect". A second mode of sorting of lamellibranch valves on sandy beaches. — *Netherlands Journal of Sea Research* 1: 339-358.
- LEVER, J., BOSCH, M. VAN DEN, COOK, H., DIJK, T. VAN, THADENS S.J., A.J.H. & THIJSEN, R., 1964. Quantitative beach research III. An experiment with artificial valves of *Donax vittatis*. — *Netherlands Journal of Sea Research* 2: 458-492.